

Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen valtionavustukset 2022

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom käynnistää julkisen henkilöliikenteen valtionavustushaun 2022 keskisuurille kaupunkiseuduille. Traficom myöntää keskisuurille kaupunkiseuduille joukkoliikenteen valtionavustusta valtion talousarvion momentin 31.20.55 perusteella. Valtionavustuksen myöntämistä säätelee valtionavustuslaki (688/2001) sekä valtioneuvoston asetus liikenteen palvelujen valtionavustuksista (509/2018).

Haettava avustus

Keskisuurten kaupunkiseutujen valtionavustuskohdeet vuodelle 2022 ovat seuraavat:

1. Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki 2022, perusrahoituksen osuus, yhteensä 8,625 miljoonaa euroa
2. Ilmastoperusteinen rahoitus 2022
  - a. MAL-sopimusten kiintiöt Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungeille, yhteensä 3 miljoonaa euroa.
  - b. Ilmastoperusteisen rahoituksen kaikille toimivaltaisille viranomaisille haettavissa oleva osuus. Puhtaiden käyttövoimien ja kaluston edistämiseen viranomaisten järjestämässä linja-autoliikenteessä. Kohteiden 2b ja 2c valtionavustus on yhteensä enintään 5-8 miljoonaa euroa.
  - c. Ilmastoperusteisen rahoituksen kaikille toimivaltaisille viranomaisille haettava osuus. Joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seurantaan edistävät hankkeet.
3. Valtion vuoden 2022 ensimmäisen lisätalousarvion lisärahoitus joukkoliikenteen järjestämiseen poikkeusoloissa ja palvelutason ylläpitämiseen, yhteensä 3 miljoonaa euroa.

Liikennepalvelulain 181§ määrittelee palvelusopimusasetuksessa tarkoitetut tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset. Keskisuuria kaupunkiseutuja ovat valtioneuvoston asetuksessa liikenteen palvelujen valtionavustuksista (509/2018) määritelty kymmenen kaupunkia tai kaupunkiseutua.

Keskisuurten kaupunkiseutujen liikenteen digitalisaatiota ja palveluistumista edistävä rahoitus toteutetaan erillisellä valtionavustushaulla, joka avataan keväällä 2022.

Valtionavustusten myöntökohteet

Valtionavustuksen edellytyksenä on, asianomainen kaupunki, Liikenne- ja viestintävirasto ja toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ovat tehneet aiesopimuksen liikenteen palvelujen kehittämisestä tai että kaupunki on tehnyt maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevan sopimuksen. Aiesopimukset laaditaan kesän 2022 aikana.

Valtioneuvoston asetuksen (509/2018) mukaisesti valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen ostoista, julkisen palvelun velvoitteesta maksettavasta korvauksesta sekä liikenteen palvelujen kehittämisestä aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista.

Valtionavustuksen myöntökohteet ovat seuraavat:

Kohde 1: Perusrahoitus

Perusrahoituksen osalta vuoden 2022 valtionavustushaussa valtionavustuksen myöntökohteena on ainoastaan palvelusopimusasetuksen mukaiset liikenteen ostojen nettokustannukset. Valtionavustuksen myöntämisessä otetaan huomioon JOVARA-kriteerit. Valtionavustukseen oikeutettavien kustannusten tulee olla syntynyt vuoden 2022 aikana.

Valtion määräraha keskisuurille kaupunkiseuduille nousi 0,5 miljoonaa eurolle vuodelle 2022 fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteiden vuoksi. Tämä lisärahoitus jaetaan keskisuurille kaupunkiseuduille JOVARA-kriteerein vastaavalla suhteella kuin MAL-sopimuksien kiintiöt.

Kohde 2: Ilmastoperusteiset toimenpiteet

Kohde 2a: Keskisuurten kaupunkiseutujen MAL-sopimuksissa sidottu ilmastoperusteisen rahoituksen osuus (Jyväskylä, Lahti, Kuopio). Valtionavustuksen tulee edistää alueen MAL-sopimuksessa sovittuja ilmastoperusteisen joukkoliikenteen valtionavustuksen toimenpiteitä. Myönnettävän valtionavustuksen määrä on sidoksissa MAL-sopimukseen. Valtionavustukseen oikeuttavien kustannusten tulee olla syntynyt vuoden 2022 aikana.

Kohde 2b: Kaikille toimivaltaisille viranomaisille jaettavan ilmastoperusteisen rahoituksen tarkka summa täsmenee myöhemmin. Kohteiden 2b ja 2c valtionavustus on yhteensä arviolta 5-8 miljoonaa euroa. Pääosa rahoituksesta kohdennetaan puhtaiden käyttövoimien ja kaluston edistämiseen viranomaisten järjestämässä linja-autoliikenteessä. Tärkeimpänä kriteerinä tässä on CO₂-vaikutukset. Lisäksi huomioidaan käyttövoimien alkuinvestointien tarve sekä viranomaisen osoittama aktiivisuus puhtaisiin käyttövoimiin siirtymisessä. Ilmastoperusteisen rahoituksen kriteerit on kuvattu tarkemmin liitteessä 2. Valtionavustukseen oikeuttavien kustannusten tulee olla syntynyt vuoden 2022 aikana.

Kohde 2c: Pienempi osuus rahoituksesta (arviolta 1-2 miljoonaa euroa) kohdennetaan seuraaviin joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seurantaa edistäviin hankkeisiin:

- Kaluston täyttöasteen seurannan menetelmien ja järjestelmien kehittäminen
- Joukkoliikenteen markkinointi ja brändäys

Myös edellä mainituista hankkeista on tarkempi kuvaus liitteessä 2. Joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seurantaa edistävissä hankkeissa etusijalle voidaan asettaa viranomaiset, jotka eivät saa muuta ilmastorahoitusta.

Kohteen 2c joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seurantaa edistävissä hankkeissa valtionavustusta voidaan myöntää esimerkiksi seuraaviin hankkeisiin:

- Henkilöstömenot eli kehityshanketta tekevän henkilön tai projektihenkilöiden palkkakustannukset. Palkkakustannukset voivat olla oman tai ulkopuolisen henkilöstön palkkakustannuksia.
- Palvelujen ostot, esimerkiksi asiantuntijapalvelut, palveluiden suunnittelu ja selvitykset.
- Pilotointien ja kokeilujen kustannukset, liikkumispalveluiden ostot ja hankinnat
- Tietojärjestelmien (lippu- ja maksujärjestelmät, informaatiojärjestelmät) kehittäminen
- Laitekustannukset
- Markkinointi- ja viestintäkustannukset
- Matkakustannukset

Hakijan tulee eritellä kustannusten jakautuminen hakemuksen mukana toimitettavassa projekti- ja rahoitussuunnitelmassa jokaisen kehittämishankkeen osalta erikseen. Valtionavustukseen oikeuttavien kustannusten tulee olla syntynyt vuoden 2022 aikana.

Kohde 3: Lisärahoitus koronatilanteesta johtuen

Valtion ensimmäiseen lisätalousarvioon on varattu lisärahoitusta joukkoliikenteen järjestämiseen poikkeusoloissa ja palvelutason ylläpitämiseen, yhteensä 3 miljoonaa euroa keskisuurille kaupunkiseuduille.

Valtionavustus on tarkoitettu valtion rahoitusosuuden kasvattamiseen toimivaltaisten viranomaisten hankkimassa EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisessa liikenteessä.

Kohteessa 3 valtionavustuksen hyväksyttävät kustannukset ovat palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen hankinnan nettokustannukset. PSA-liikenteessä valtionavustukseen oikeuttavien kustannusten tulee olla syntynyt vuoden 2022 aikana.

Valtionavustuksella nostetaan valtionrahoituksen osuutta keskisuurten kaupunkiseutujen PSA:n mukaisen joukkoliikenteen nettokustannuksista. Valtionavustuksen jakoperusteena on toimivaltaisen viranomaisen koronakriisin aiheuttamista lipputulomenetyksistä johtuva rahoitusvaje.

Tavoitteena on korvata toimivaltaisten viranomaisten lipputulomenetyksistä sama prosenttiosuus eri viranomaisluokissa (suuret ja keskisuuret sekä pienet kaupunkiseudut ELY-keskusten myöntämällä valtionavustuksella) sekä sopimustyypeissä (bruttosopimukset tai käyttöoikeussopimukset). Hakuvaiheessa Traficom pyytää arviota lipputulomenetyksistä valtionavustuspäätöksen pohjaksi. Mikäli lipputulomenetykset poikkeavat hyvin paljon arvioidusta, se voidaan ottaa huomioon maksatusvaiheessa tai mahdollisissa lisävaltionavustuspäätöksissä.

Lisärahoitukseen ei sidota erillisiä joukkoliikenteen palvelutasoon (liikenteen tarjonta tai lippujen hinnat) liittyviä ehtoja.

Avustuksen hakeminen

Avustusta haetaan Traficomilta näiden ohjeiden mukaisesti. Hakemuksessa tulee ilmoittaa haettava euromääräinen valtionavustus kohteisiin 1, 2a ja 2c. Kohteet 2b ja 3 myönnetään hakijoiden toimittamien tilastotietojen perusteella. Hakemukseen tulee liittää seuraavat dokumentit.

- Hakulomake täytettynä, liite 1.
- Kohteet 1-3: Joukkoliikenteen **ajankohtainen talousarvio 2022** sisältäen joukkoliikenteen PSA-liikenteen hankinnan kokonaismenot (bruttokustannukset), lipputulot ja muu tulo-rahoitus sekä niiden perusteella laskettu joukkoliikenteen nettorahoitus.
- Kohde 2b: **Arvio vuoden 2022 linja-autoliikenteen suorite- ja kalustomääristä käyttövoimittain** liitteen 1 mukaisessa taulukossa.
- Kohde 2c: Joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seuranta edistävistä hankkeista tulee toimittaa **hankekuvaus liitteenä 4 olevan lomakkeen mukaisesti**. Siinä kuvataan hankkeen tavoitteet, organisointi, aikataulu sekä hankkeen kustannukset ja hankkeen kustannuslajit (esimerkiksi henkilöstömenot, palveluiden ostot). Hankkeista voi toimittaa lomakkeen lisäksi kattavamman vapaamuotoisen projektisuunnitelman.
- Kohde 3: **Arvio koronatilanteen jo todetuista sekä arvioituista vaikutuksista joukkoliikenteen talouteen ja lipputuloihin vuoden 2022 aikana**.
- Selvitys nimenkirjoitusoikeudesta, liite 5.

Kaikki kustannukset tulee esittää ilman arvonlisäveroa. Kohteita 1-3 haetaan yhdellä hakemuksella. Kohteeseen 2c on mahdollista hakea valtionavustusta useammalle hankkeelle.

Valtionavustushakemus liitteineen tulee toimittaa **viimeistään 6.6.2022 kello 16.00** mennessä sähköpostilla osoitteisiin kirjaamo@traficom.fi ja joukkoliikenne@traficom.fi. Sähköpostin otsikkona tulee olla "Keski suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen valtionavustushakemus 2022".

Hakemus on toimittava allekirjoitettuna dokumenttina. Hakemuksen allekirjoitus ja nimenkirjoitusoikeus toimitetaan liitteellä 4.

Avustuspäätökset ja hakemusten arviointi

Hakijoille tehdään valtionavustuspäätös vuodelle 2022, jossa eritellään kuhunkin kohteeseen myönnettävä valtionavustus.

Valtionavustus myönnetään kohteessa JOVARA-kriteerit huomioiden aiesopimuksen/MAL-sopimuksen mukaisena, mikäli valtionavustuksen myöntöedellytykset täyttyvät.

Kohteeseen 2b ja 2c myönnettävä valtionavustus on kuvattu liitteessä 2. Hankkeet arvioidaan seuraavilla kriteereillä:

- Hankkeen toteuttamiskelpoisuus

- Hankeen aikataulus ja laajuus/vaikuttavuus suhteessa hankkeen kustannuksiin
- Hankkeen arvioidut vaikutukset koronatilanteesta palautumiseen ja joukkoliikenteen tarjonnan tai kysynnän elpymiseen
- Lisäksi kaluston täyttöasteen seurannan menetelmien ja järjestelmien kehittämishankkeita arvioidaan matkustajamäärätietojen luotettavuuden parantumisella sekä luotettavimpien matkustajamäärätietojen kattavuuden laajenemisella (missä laajuudessa sopimusliikenteen tiedot paranevat)

Valtionavustus kohteeseen 3 myönnetään pääsääntöisesti hakijan ilmoittamien arvioidujen lipputulomenetysten mukaisesti. Valtionavustuksen arvioinnissa tarkastellaan koronatilanteen vaikutuksia erityisesti joukkoliikenteen lipputulomenetyksiin sekä vaikutuksia liikennöintikustannusten muutoksiin.

Valtionavustuspäätökset toimitetaan sähköpostilla hakemuksessa mainitulle yhteyshenkilölle. Päätökset tehdään kesäkuun 2022 aikana. Traficom valtionapuviranomaisena voi pyytää hakemukseen liittyviä lisäselvityksiä.

Avustuksen maksaminen sekä seuranta, valvonta ja raportointi

Valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun toteutuneesta toiminnasta ja avustuksen käytöstä on esitetty hyväksytty selvitys. Maksatushakemus tehdään tämän hakuohjeen sekä valtionavustuspäätöksessä annettujen tarkennettujen ohjeiden mukaisesti. Myös koronatuot maksetaan jälkikäteen toteuman perusteella.

Valtionavustusta voidaan hakea maksuun 31.8.2022 mennessä 1.1.-30.6.2022 kustannusten osalta sekä 28.2.2023 mennessä 1.7.-31.12.2022 kustannusten osalta. Koko valtionavustuksen maksatushakemuksen voi tehdä jälkimmäisen hakemuksen yhteydessä. Samassa yhteydessä tulee raportoida joukkoliikenteen suoritteista ja taloudesta.

Valtionavustuksen raportoinnissa ja maksatushakemuksessa tulee toimittaa seuraavat tiedot:

- Talouden toteumatiedot sisältäen PSA-liikenteen hankinnan kokonaismenot (bruttokustannukset), lipputulot ja muu tulo-rahoitus sekä niiden perusteella laskettu joukkoliikenteen nettorahoitus.
- Joukkoliikenteen suoritustiedot
- Ilmastoperusteisten hankkeiden raportointi
- Selvitys joukkoliikenteen palvelutasoon tulleista muutoksista ja lippujen hintojen muutoksista
- Vaadittavat talousselvitykset kuten allekirjoitettu kirjanpidon ote tai vastaava dokumentti
- Jälkimmäisen raportoinnin yhteydessä tulee toimittaa tilintarkastajan lausunto avustuksen käytöstä.

Mikäli toteumatiedot eroavat suuresti hakuvaiheessa arvioiduista esimerkiksi lipputulomenetysten osalta, Traficom voi huomioida asian valtionavustuksen maksamisessa.

Valtionavustuksen maksatushakemuksesta ohjeistetaan yksityiskohtaisemmin valtionavustuspäätöksissä. Esimerkiksi joukkoliikenteen palvelutasoon tulleet muutokset raportoidaan yhdenmukaisilla lomakepohjilla.

Kohteissa 1 ja 2a MAL-sopimuksen toimenpiteitä seurataan valtionavustusmenettelyn lisäksi osana MAL-sopimusten seurantamenettelyitä.

Asiaa koskeva lainsäädäntö

Julkisen henkilöliikenteen valtionavustuksiin sekä sen hakemiseen ja myöntämiseen liittyvä lainsäädäntö:

- Laki liikenteen palveluista (320/2017)
- Valtionavustuslaki (688/2001)
- Valtioneuvoston asetus liikenteen palvelujen valtionavustuksista (509/2018)

Lisäksi valtionavustuksen myöntämistä ohjaa valtion talousarvio sekä sen kirjaukset.

Liitteet

Liite 1: Hakulomake

Liite 2: Ilmastoperusteinen rahoitus, ohjeistus

Liite 3: Ilmastoperusteiset hankkeet, hakulomake

Liite 4: Hakemuksen allekirjoitus ja nimenkirjoitusoikeus

Lisätietoja

Lisätietoja valtionavustuksesta ja sen hakemisesta antaa erityisasiantuntija Toni Bärman (toni.barman@traficom.fi P. 029 534 6764)

Valtionavustushakuun liittyviä kysymyksiä voi lähettää sähköpostitse osoitteeseen joukkoliikenne@traficom.fi viimeistään 16.5.2022. Saapuneisiin kysymyksiin vastataan yhteisesti kaikille keskisuurille kaupunkiseuduille 20.5.2022 mennessä.